

A SZERTÁRBÓL MÚZEUM CÍMŰ KIÁLLÍTÁS BEMUTATÁSA ÉS SZAKMAI ÉRTÉKELÉSE

A Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum
tisztelttel meghívja Önt
2017. január 26-án 17 órakor
a Savaria Múzeumba A

SZERTÁRBÓL MÚZEUM

CÍMŰ KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

KÖSZÖNTŐT MOND:

Csapláros Andrea
múzeumigazgató

és

dr. Puskás Tivadar
polgármester

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA::

dr. Korsós Zoltán
a Magyar Természettudományi Múzeum
főigazgatója

A kiállítás 2017. augusztus 31-ig tekinthető meg.
Szombathely, Kisfaludy Sándor u. 9.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

A kiállítás tematikája

Megmenekült preparátumok és készítmények, itt-ott fellelhető leltárak bejegyzései, egykori diákok visszaemlékezései tanúskodnak a hajdani iskolai szertárak napjainkra jórészt elenyészett gazdagságáról. Arról az időről, amikor a szertárakban őrzött tárgyak az oktatás szerves részét képezték, sőt, a szemléltetés egyedüli eszközei voltak.

Abban a világban nem jelentett gondot egy-egy preparátum beszerzése, a terjedelmes listákból csak választani kellett. Lehetett kacsacsőrű emlős, bármelyik főemlős, egzotikus hüllő, ragadozó madár – a szállító cégek révén szinte bármilyen preparátum megrendelhető volt, mert nem létezett a mai értelemben vett faj- és természetvédelem, szabad préda volt minden.

Napjainkra a helyzet gyökeresen megváltozott: a természetvédelmi törvények, a nemzetközi egyezmények lehetetlenné teszik egy ilyen jellegű szertár berendezését. Sajnálatos, hogy az elmúlt században számos nagy múltú oktatási intézmény szertára pusztult el a nemtörődomség, a gondatlanság vagy éppen a tudatos mellőzés miatt.

Az oktatásból a múzeumba „száműzött” tárgyak elvesztették egykori szerepüket és elidegenedve, múzeumi műtárgyakká váltak. Ajtónkon kopogtat ugyanakkor a szertárak funkcióját átvevő digitális világ, amely sokszínűségével szélesre tárja a megismerés lehetőségét, de éppen virtuális volta miatt nem helyettesítheti a „hús és vér, csont és szőr, csont és toll”, azaz a körbejárható, esetenként kézbe is vehető preparátumokat.

A *Szertárból múzeum* című kiállítás 2017. január 26-án nyílt meg a Savaria Múzeum emeleti kiállítóhelyiségében. A megjelenteket Csapláros Andrea múzeumigazgató és dr. Puskás Tivadar, Szombathely MJV polgármestere köszöntötték. A kiállítást dr. Korsós Zoltán, a Magyar Természettudományi Múzeum főigazgatója nyitotta meg.

A kiállítás részletes bemutatása

A kiállítást a Savaria Múzeum emeleti, 90 m² alapterületű kiállítóhelyiségében készítettük el. Az egylégterű termet ajtóval, jelképesen két részre osztottuk, amely ajtó egyben a múltat és a jelent is elválasztja. A kiállítótér leghátsó falán megjelenített ajtó zárva van, nem tudjuk, hova vezet, vagyis nem tudjuk, hogy a jövő oktatásában mi milyen szerepet kap majd.

Első térrész: Az elpusztult biológia-szertárak világa

A múltat megjelenítő részben az intézmény 1908-ban nyílt egykori kiállításából megmaradt, barnára pácolt, üveges vitrineket helyeztük el, melyekben a régi szertárak pusztulását jelenítjük meg. A hajdani szertárak zsúfolt világának hangulatát a vitrinekbe helyezett nagyszámú preparátum és felirat érzékelteti. A sérült, károsodott preparátumok az „Enyészet vitrinjében” tanúskodnak a pusztulásról.

A vitrinek a falak mellé szorítottak, a hajdani szertár (= raktárak) világát idézik.

A feliratok antikolt papírra, imitált kézírással készültek, a korabeli, a 20. század elején használt elnevezésekkel.

A falakon és az ajtó mellett – szinte térelválasztóként – az egykori szemléltetést segítő plakátok, nyomatok lógnak. Az ablakot régi szertárbelsőt idéző molinók takarják.

A világítás visszafogott, a világítóeszközök a hajdani bútorzathoz illesztettek, a mennyezetről lelógó lámpák fénye sárgás, meleg. Inkább félhomály uralja a teremrészt.

A kiállításrész üzenete:

- egykoron gazdagon felszerelt szertárak segítették az oktatást, hiszen a fajismeret és a rendszertan (a leíró biológia) jóval nagyobb hangsúllyal jelentek meg,
- a hajdani szertárak tárgyi anyagából csak nagyon kevés preparátum maradt fenn,
- a szerves-preparátumok folyamatos gondozást, fertőtlenítést igényelnek. Gondos kezek nélkül rövid idő alatt károsodnak, megsemmisülnek,
- egykoron szinte bármit be lehetett szerezni, nem léteztek azok a természetvédelmi előírások, amelyek napjainkban lehetetlenné teszik az ilyen jellegű gyűjtéseket és a preparátumok nemzetközi kereskedelmét.

Második térrész: az iskolai szertárak jobbára kiürültek, az egykori preparátumok a múzeumokba kerültek, az oktatás virtuális szemléltetésre épül

A kiállításrész újkori múzeumi teret jelenít meg, ahol a tárgyak elidegenedve, kizárólag üveg mögött vagy üvegbe zártan szemlélhetők. A kiállításrészben az *Adria világa* című kiállításához 2014-ben készített, hófehérre festett posztamenseket és üvegekubusokat használtuk fel. A fehér szín tisztaságot, sterilitást sugall. Az üvegekubusok ragyognak az erősebb megvilágításban. (Bár a világítás erős, de a fényforrások UV kibocsátása alacsony, így nem károsítják a preparátumokat!)

A vitrinekben a preparátumokat szellősen rendeztük el, a feliratok nyomtatottak, a legértékesebb preparátumok esetében kitérnek a faj természetvédelmi státusára (védett, fokozottan védett, a Washingtoni-egyezmény hatálya alá tartozik-e, eszmei értéke). A preparátumok restauráltak, felújítottak.

Az ablakot a legmodernebb digitális technikával készült molinók takarják. A világítás erős, a fényforrás hideg fényű.

A terem közepén babzsákokkal kialakított tér kötetlenséget áraszt, a múzeumpedagógiai foglalkozások itt zajlanak. A digitális tartalmak projektor segítségével jelennek meg, de érintőképernyő is segíti a foglalkozásokat.

A kiállításrész üzenete:

- az egykoron gazdagon felszerelt szertárak megmaradt tárgyai napjainkban különböző státuszú múzeumokban tekinthetők meg, nem szolgálják a formális iskolai oktatást,
- a hajdani szertárak tárgyi anyagából megmaradt preparátumok igen jelentős értéket képviselnek a megváltozott természetvédelmi szemlélet és szabályozás következtében,
- napjainkban a nemzeti és nemzetközi természetvédelmi törvények erősen korlátozzák vagy lehetetlenné is teszik a gyűjtéseket és a preparátumok nemzetközi kereskedelmét,
- napjaink oktatásában alig játszanak szerepet a hajdani szemléltetőeszközök, a szemléltetés jobbára számítástechnikai berendezések és digitális tartalmak felhasználásával történik,
- a napjainkban oktatott biológiai ismeretanyag jelentősen megváltozott, a fajismeret és a rendszertan visszaszorult.

Harmadik térrész: a zárt ajtó által megjelenített ismeretlen jövő

Nem tudjuk, a jövő oktatása milyen szemléltetőeszközökre épül. Nagy biztonsággal jósolható, hogy alapvetően a virtuális megjelenítésre alapul majd, ami különösen felértékeli a múzeumokban (és a megmaradt szertárakban) őrzött tárgyi anyagot, hiszen ilyet jobbára csak múzeumi (vagy állatkerti) környezetben lehet majd látni. Ezek az intézmények az oktatásban egyre nagyobb szerepet kapnak, és a nem hagyományos oktatási formák helyszínévé válnak.

A kiállításrész üzenete:

- a múzeumok szerepe felértékelődik, és számos módon szolgálhatják a jövőben a formális iskolai oktatást,
- nem tudjuk, biológia címen mit tanulnak a jövő diákjai.

A kiállítás megnyitóján készült fényképek

Dr. Puskás Tivadar polgármester

Dr. Korsós Zoltán főigazgató

Dr. Puskás Tivadar polgármester és dr. Korsós Zoltán főigazgató a megnyitón

A kiállítás részletei és a megnyitó közönsége

Kapcsolódó rendezvények

A kiállításához kapcsolódóan az intézmény a Magyar Tudományos Akadémia Vas Megyei Tudományos Testülete szakmai támogatásával előadóülést szervezett a régió biológia-tanárai, iskolai vezetői részére. A rendezvény célja az volt, hogy

- felhívja a tanárok, iskolai vezetők figyelmét az intézményeiben őrzött preparátumok értékére,
- ráirányítsa a figyelmet a preparátumok jelenkori oktatásban is betöltött szerepe nélkülözhetetlen voltára,
- szaktanácsadás keretében ismertesse a preventív műtárgyvédelem szerepét a preparátumok megőrzésében, konzerválásában,
- ismertesse a raktári fertőzés jeleit, felismerését és megszüntetését.

A rendezvény címe: *Régi szertárak dicsérete*

A rendezvény időpontja: 2017. április 20.

A résztvevők száma: 46 fő

Felállítás kiadó: Prof. Dr. Vig Károly, az MTA VATT elnöke

A
**Magyar Tudományos Akadémia
Vas Megyei Tudományos Testülete**
és a
Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum

tisztelettel meghívja Önt

a
RÉGI SZERTÁRAK DICSÉRETE

című tudományos ülésére

Az ülés helyszíne:
Savaria Múzeum
Szombathely, Kisfaludy Sándor u. 9.

Az ülés időpontja:
2017. április 20. (csütörtök) 15 óra

MEGHÍVÓ

A résztvevőket köszönti:

Dr. Puskás Tivadar
Szombathely Megyei Jogú Város polgármestere

Az ülést megnyitja:

Csapláros Andrea
múzeumigazgató

Bírodások:

Dr. Vig Károly
(Savaria MHV Múzeum)
Régi szertárak dicsérete

Dankovics Róbert
(Savaria MHV Múzeum)
**Hol és hogyan készültek?
Preparatóriumok és preparálás**

Ferencz Eszter
(Savaria MHV Múzeum)
Műtárgyvédelem a szertárakban is? Igen!

Dr. Vig Károly
(Savaria MHV Múzeum)
Raktári kártevők a szertárakban

Dr. Szentirmai István
(Órségi Nemzeti Park Igazgatóság)
**Védett fajok a szertárakban:
törvényi előírások és lehetőségek**

Tárlatvezetés a Szertárbió múzeum című kiállításban

Régi szertárak dicsérete című előadóülés meghívója

A Szombathely városában dolgozó biológia tanárok szakmai munkaközössége számára 2017. május 11-én újabb előadóülést szervezett az intézmény, hasonló tematikával. A rendezvényen 28 biológiatanár vett részt.

MÚZEUMPEDAGÓGIAI HASZNOSÍTÁSOK

1. A Vasi Múzeumbarát Egylet programjai

A program címe: *Szertár a múzeumban – Tárlatfelfedezés múzeumbogarakkal*

A program időpontja: 2017. február 10.

A program leírása itt található: <http://www.muzeumbarat.hu/tartalom.php?tart=690>

A résztvevők száma: 12 fő

Korosztály: 8-17 éves diákok

A program leírása: A foglalkozás menetét irányító Tóth Kálmán előljáróban arra kérte a jelenlévőket, idézzék fel az iskolai szertárhoz kötődő emlékeiket, majd arra hívta fel figyelmüket, hogy a múzeumok ősenek a szertárak tekinthetők. Ennek érzékeltetésére szépirodalmi szemelvényeken keresztül idézte fel a régi iskolai szertárak hangulatát.

Az informatika fejlődésének köszönhetően a preparátumokra ma már nem mutatkozik akkora igény, mint valaha. Korábban egész vállalatok szakosodtak erre a természetvédelmi szempontokat figyelmen kívül hagyó iparágra. Bár a múzeumokban jobban megoldható az állat- és növénypreparátumok szakszerű állagmegőrzése, mint az iskolákban, ám a kártevők – ha nem védekeznek megfelelően ellenük –, még itt is veszélyeztetik az értékes természettudományi gyűjteményeket.

A ráhangolódást követően, a felkészületlen tárlatvezető kellemetlen szerepét felvállalva, mutatták be a klubtagok egy múzeumba érkező csoport (tulajdonképpen bogártársaik) számára a kiállítást, s fogalmazták meg annak kurátori üzenetét. Felhívták a figyelmet a tárlat legérdekesebb darabjaira: a kacsacsőrű emlősre, a tengeri élőlényekre, a környezetünkben élő madarakra, emlősökre.

Miután feladatukat roppant szellemesen megoldották a kis tárlatvezetők, visszatértek a foglalkoztatóba. Itt, néhány „csont- és szőrleletből” kiindulva a jövő állatvilágának néhány képviselőjét tervezték meg. Rajzolt fantázialényeiket rendszerbe sorolva be is mutatták társaiknak. Íme, egy leírás: *Kerosinus blub-blub* Kaposi, 2017 (Kerozinhal. Gerincesek törzse, porcshalak osztálya). A Bermuda-háromszög területén felfedezett faj, a Mongol–Asztor-óceán és a Savaria-öböl vizeiben is elszaporodott. Létrejött a Bermudákon lezuhant repülőgépekből szivárgó üzemanyagra vezethető vissza. Az elfogyasztott kerozin hatására mutálódott, eddig ismeretlen halfaj legfőbb jellemzője, hogy testét pikkelyek helyett kيتينpáncél borítja, amely kék és vörös színben pompázik. Ezen tulajdonságai miatt a tengerek tisztítására, kerozin kinyerésére használják.

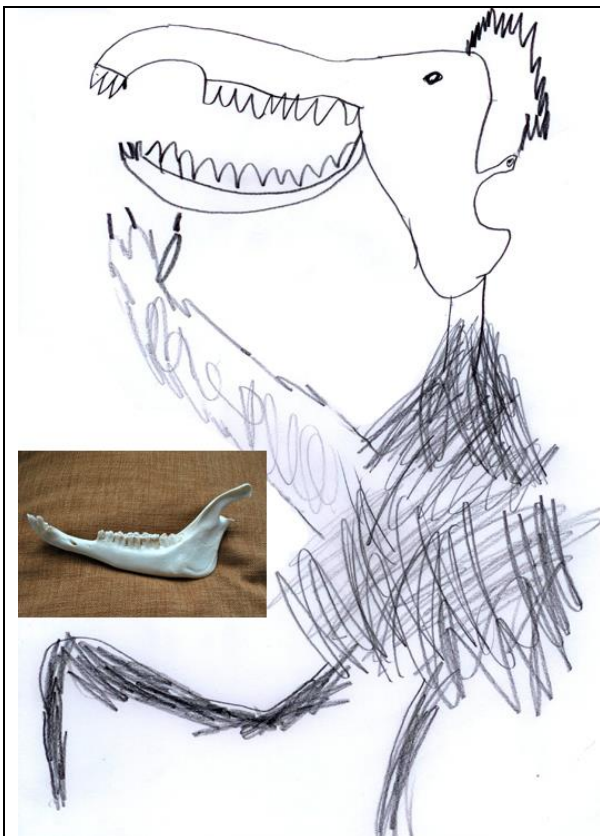

Kerozinhal (*Kerosinus blub-blub* Kaposi, 2017)

Hasznos múzeumbogarak a kiállításban

A jövő állatfajai a múzeumbogarak elképzelései szerint

A program címe: *Sejtelmes mikrovilág – Sejt, kromoszóma, DNS*

A program időpontja: 2017. február 17.

A program leírása itt található: <http://www.muzeumbarat.hu/tartalom.php?tart=694>

A résztvevők száma: 12 fő

Korosztály: 8-17 éves diákok

A program leírása: Kántor Orsolya humorral fűszerezett biokémiai alapozó foglalkozása az élőszövetek összetett felépítését hozta közelebb kicsikhez és nagyokhoz. Kíváncsi kérdéseikre a foglalkozás vezetője készséggel, színes hasonlatokkal válaszolt. A sejtek felépítésének, működésének és energiaháztartásának tisztázása után a sejtmagban lévő DNS (deoxiribonukleinsav) megismerésének történetéről esett szó. A DNS felépítésének pontos modellezésére több kutatócsoport vállalkozott, ám a versenyt végül James D. Watson és Francis Crick nyerte 1 oldalas publikációjával, amit a Natures folyóirat hasábjain jelentetett meg. Munkájukat 1962-ben Nobel-díjjal jutalmazták. Orsolya a DNS szál megdöbbenő méreteire is felhívta a figyelmet. Az emberi sejt magjában található kromoszómákban kb. 2 méter hosszúságú, feltekeredett DNS található. Ennek egy szakaszát génnek nevezzük. A DNS-t nukleotidok alkotják, amelynek részét a dezoxiribóz és a foszfátcsoport mellett 4 bázis (A-G-C-T) számtalan variációja képezi. A témát egy vicces youtube video tette „még világosabbá” a résztvevők számára („A DNS-től az evolúcióig – csak egyszerűen”). A jól megszokott kézműves tevékenység ezúttal sem maradt el. A múzeumbogarak hozzáfogtak, hogy elkészítsék közös DNS modelljüket, habszivacs és hurkapálcika felhasználásával. Ilyen vidáman is lehet biokémiát tanulni!

2. A Savaria Múzeum Szertárból múzeum című időszaki kiállításhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozásai

A foglalkozás címe: *Rágódjunk, rajta!*

Mit árulnak el a fogak az élőlények életmódjáról? A kicsik mesevilágához közelálló, mégis ismeretközpontú foglalkozás árnyképekkel, állathangokkal, játékkal.

Téma: állatok táplálkozása

Tevékenység: játék

Korosztály: óvodások, 1-4. évfolyam

Időtartam: 60 perc

A foglalkozás címe: *Képes és képtelen természetrajz*

A humoros hangvételű, de kifejezetten ismeretközpontú foglalkozás alapanyagául a kiállított tárgyak, régi természetrajzi tankönyvek, illetve Nagy Lajos „Képtelen természetrajz” című könyve szolgál.

Téma: természettudomány, oktatástörténet

Tevékenység: csoportmunka

Korosztály: 4-6. évfolyam

Időtartam: 60 perc

A foglalkozás címe: *Az én szertáram*

A mentorált csoportmunkára épülő foglalkozás során a résztvevők megismerik, majd saját, egyszerű alapanyagokból készülő alkotásaikkal bővítik a múzeumi szertárat.

Téma: sejtszerkezet, DNS

Tevékenység: modellkészítés

Korosztály: 7-9. évfolyam

Időtartam: 90 perc

**Szertárból múzeum (Savaria Múzeum, 2017. január 26. és július 14. között),
látogatottság**

Rendezvények:

- 2017. január 26. Szertárból múzeum kiállításmegnyitó, 90 fő; ingyenes
- 2017. február 3. Pável Ágoston, a tudományszervező konferencia, 63 fő; ingyenes
- 2017. február 16. Az év élőlényei 2017-ben előadórészt, 94 fő; ingyenes
- 2017. április 20. Régi szertárak dicsérete előadórészt, 18 fő; ingyenes
- 2017. június 17. Múzeumok Éjszakája I., 247 fő; 126 300 Ft

Összesen: 512 fő, 126 300 Ft

Jegyek:

2017. január 26-31.:

- 100 %-os jegy: 6; 6 000 Ft
- Kedvezményes jegy (6-26 év; 62-70 év): 9; 4 500 Ft
- Ingyenes: 20

Összesen: 35 fő; 10 500 Ft

2017. február:

- 100 %-os jegy: 40; 40 000 Ft
- Szent Márton-kártya kedvezmény (teljes jegy): 13; 10 400 Ft
- Kedvezményes jegy (6-26 év; 62-70 év): 53; 26 500 Ft
- Családi jegy: 4+4 fő; 4 000 Ft
- Ingyenes: 9

Összesen: 123 fő; 80 900 Ft

2017. március:

- 100 %-os jegy: 30; 30 000 Ft
- Szent Márton-kártya kedvezmény (teljes jegy): 4; 3 200 Ft
- Kedvezményes jegy (6-26 év; 62-70 év): 36; 18 000 Ft
- Családi jegy: 8+8 fő; 8 000 Ft
- Kedvezményes csoportos jegy (diák): 20; 8 000 Ft
- Egyedi kedvezmény igazgatói engedéllyel: 8; 3 200 Ft
- Ingyenes: 83

Összesen: 197 fő; 70 400 Ft

2017. április:

- 100 %-os jegy: 17; 17 000 Ft
- Kedvezményes jegy (6-26 év; 62-70 év): 34; 17 000 Ft
- Csoportos kedvezményes jegy (diák): 56; 22 400 Ft
- Csoportos kedvezményes jegy (nyugdíjas): 24; 9 600 Ft
- Ingyenes: 42

Összesen: 173 fő; 66 000 Ft**2017. május:**

- 100 %-os jegy: 32; 32 000 Ft
- Szent Márton-kártya kedvezmény (teljes jegy): 2; 1 600 Ft
- Kedvezményes jegy (6-26 év; 62-70 év): 74; 37 000 Ft
- Családi jegy: 4+4 fő; 4 000 Ft
- Kedvezményes csoportos jegy (diák): 116; 46 400 Ft
- Kedvezményes csoportos jegy (nyugdíjas): 31; 12 400 Ft
- Ingyenes: 445

Összesen: 708 fő; 133 400 Ft**2017. június:**

- 100 %-os jegy: 29; 29 400 Ft
- Szent Márton-kártya kedvezmény (teljes jegy): 14; 11 200 Ft
- Kedvezményes jegy (6-26 év; 62-70 év): 51; 25 500 Ft
- Családi jegy: 2+2 fő; 2 000 Ft
- Kedvezményes csoportos jegy (diák): 188; 75 200 Ft
- Ingyenes: 72

Összesen: 358 fő; 143 300 Ft**2017. július 14-ig:**

- 100%-os jegy: 21; 21 000 Ft
- Kedvezményes jegy (6-26 év; 62-70 év): 32; 16 000 Ft
- Ingyenes: 9 fő

Összesen: 62 fő; 37 000 Ft**Jegyek mindösszesen: 1 656 fő; 545 100 Ft**

Múzeumpedagógia:

- 2017. január: 459 fő
- 2017. február: 617 fő
- 2017. március: 817 fő
- 2017. április 115 fő
- 2017. május: 553 fő
- 2017. június: 214 fő
- 2017. július: 0 fő

Összesen: 2 775 fő; egyedi foglalkozások bevétele 117 000 Ft + sorozat

SAJTÓMEGJELENÉSEK

Híradás rádióban

Lánchíd Rádió 2017. január 25. – Interjú Vig Károllyal
Tilos Rádió 2017. január 24.
Magyar Rádió (az adás időpontja ismeretlen)

Híradás televízióban

SZTV Híradó 2017. január 27.
SZTV magazin <http://www.sztv.hu/hirek/muhely---2017-februar-7>

Híradás a nyomtatott sajtóban

Vas Népe, 2017. január 28.

Híradás digitális portálokon

<http://www.alon.hu/helyi-hirek/2017/01/az-egykori-biologia-szertarak-kincsei-a-savaria-muzeumban>

<http://www.szombathely.hu/onkormanyzat/onkormanyzati-hirek/dr-puskas-tivadar/szertarbol-muzeum.9722/#&gid=1&pid=10>

<http://www.sztv.hu/hirek/termesztudomanyi-kiallitassal-nyitott-a-megujult-savaria-muzeum-20170127>

<http://vaol.hu/kultura/kitomott-kiallitas-a-biologia-szertar-helyet-igy-veszi-at-a-muzeum-1814396>

<http://www.friess.hu/programajanlo/szertarbol-a-muzeumba->

Beszámoló feltöltése | Hungaricana - Mozilla Firefox (Privát böngészés)

Beszámoló feltöltése | Hungar... x

https://hungaricana.hu/hu/beszamolofeltoltese/?sent=1

Keresés

english

HUNGARICANA

Hírek Adatbázisok Rólunk Közreműközők

Beszámoló feltöltése

Kezdőlap / Beszámoló feltöltése

A feltöltés sikeresen megtörtént. Egyéb kérdéssel kérjük, forduljon ügyfélszolgálatunkhoz.

Kezdőlap
Hírek
Adatbázisok
Rólunk
Közreműközők
Kapcsolat
GY.L.K.

Bejelentkezés / Regisztráció

Friss bejegyzések

- 360 fokes technikával készült tárgyi fotók a Hungaricana közgyűjteményi portálon!!
- Budapest 1944
- Tervtári tartságok: rajzok a bölcsőtől a koporsóig
- Gyászjelentések a Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár gyűjteményéből
- Új látványos tartalommal

Start

Beszámoló feltöltése ...

Beérkezett üzenetek ...

2016

HU

11:36